

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць

Володимир Вернадський
(1863-1945)

УДК 371.7+376
ББК 51.1(4УКР)0+74.580.053.34
П24

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Прокопенко І.Ф.**, докт. пед. наук, професор, академік НАПН України, академік РАО, ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Заступник головного редактора – **Андрущенко О.А.**, докт. філол. наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Відповідальний секретар – **Бойчук Ю.Д.**, докт. пед. наук, професор, зав. кафедри здоров'я людини та корекційної освіти ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Члени редколегії:

Іонова О.М., доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри природничо-математичних наук
Клеес Реймонд, голова Європейської асоціації дислексії (DYSPEL, Люксембург)
Култаєва М.Д., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії
Микитюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри анатомії та фізіології людини
Подберезський М.К., доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту педагогіки та психології
Рибалко Л.С., доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету

Рекомендовано Вченою Радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, протокол № 1 від 01 березня 2013 р.

Педагогіка здоров'я. Здоров'я людини в умовах ноосферогенезу: збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського / За загальною редакцією акад. Прокопенка І.Ф. – Харків : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2013. - 368 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді в умовах ноосферогенезу. Розглянуто науково-педагогічна спадщина академіка В.І. Вернадського; методолого-теоретичні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язберезувального освітнього середовища в навчальному закладі; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язберезувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

Наукове видання

Педагогіка здоров'я. Здоров'я людини в умовах ноосферогенезу: збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського
За загальною редакцією акад. Прокопенка І.Ф.

Підписано до друку 01.03.2013. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET. Друк ризографічний.
Умов. друк. арк. 21,9. Наклад 100 прим. Замов. № 0301/3.

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Запис № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@rambler.ru

© Автори статей, 2013
© ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2013

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Навчально-науковий інститут педагогіки та психології
Центр здоров'язбережувальної педагогіки
Природничий факультет
Кафедра здоров'я людини та корекційної освіти

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ НООСФЕРОГЕНЕЗУ

Збірник наукових праць
III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої
150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського
12 березня 2013 року

Харків-2013

Гололобова Ю.В.	89
ВПЛИВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ТА РОЗВИТОК ДИТИНИ	
Голубовська-Онисімова Г.М., Бережна Ю.С., Берест К.В., Ковальчук А.Н.,	91
Козак Т.Ф., Корчмлюк М.В., Олійникова Г.В., Цветкова Г.М., Цигульова О.М.,	
Шестакова Л.В.	
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ПРОСВІТА І СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ДОСВІД ВЕГО	
“МАМА-86”	
Гусева Г.М. Палієнко К.В. Шеремет І.В.	101
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ І НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ	
ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПЕДІАТРІЇ ТА ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ”	
Гусева І.О.	104
ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	
Данилів Г.Є.	106
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Дехтярєва О. О., Тележенко Н.В.	109
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО ВІДНОШЕННЯ ДО ЗДОРОВОГО	
СПОСОБУ ЖИТТЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
Доброва В.Л., Семенов А.К., Павленко Г.И.	111
БИОЕТИКА И ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА	
Дрожик Л.В.	115
ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЯК	
ОСВІТНЯ СТРАТЕГІЯ ВИЖИВАННЯ В УМОВАХ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ	
Гусев Т.П., Дяченко А.П., Чекмарьова В.В.	118
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ	
ВИХОВАННЯМ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	
Дяченко А.П. Чекмарьова В.В.	121
МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАСОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСТВА	
Євчак Д. А.	124
ДОСВІД США У БОРОТБІ З ОЖИРНІННЯМ ТА ТЮТЮНОПАЛІННЯМ	
Желтова П.В.	128
РОЛЬ ОСВІТИ В СТВОРЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ СІМ'Ї	
Запрій Н.М., Писарєно О.М.	131
ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНИТОРИНГ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВИЗНАЧЕННЯ ТА КОРЕКЦІЇ	
ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ	
Иванова О.И., Басанец Л.М.	136
АДАПТАЦИОННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ СТУДЕНТОВ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ	
УРОВНЯ ИХ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ	
Льїна Д.В., Руденко Л.М.	139
ПОНЯТТЯ “РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ” ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ	
Іонова О.М.	141
АНТРОПОСОФСЬКИ-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я	
ОСОБИСТОСТІ	
Кабусь Н.Д.	146
ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОГО ОПТИМІЗМУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА	
ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	
Карленко Н.В., Терешенко Н.Д.	150
ДОСВІД РОБОТИ ОКЗО “КРИВОРІЗЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ САНАТОРІА	
ШКОЛА-ІНТЕРНАТ №8 І-ІІ СТУПЕНІВ” ЗІ СТВОРЕННЯ	
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК ОСНОВИ	
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО АКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	
Claes Raymond	157
PROGRAMME OF PERSONAL, SOCIAL, HEALTH AND ECONOMIC EDUCATION	

Кобзин В.Г., Синельник С.Л.	163
ВАЛЕОЛОГИЧЕСКИЙ СПОСОБ КОРРЕКЦИИ ДЕФЕКТОВ ЛИЦА	
Копчук Т.Г., Пасевич С.П., Щудрова Т.С.	167
БИОЕТИКА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-	
МЕДИКА	
Кокур Н.І.	170
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ СУПРОВІД ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ	
ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	
Макаренко А.В., Бабак В.В., Мусенко Є.Я.	176
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ	
ЖИТТЯ ДЕЗАДАПТОВАНИХ УЧНІВ	
Максимчук Б.А.	180
ВАЛЕОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	
Мірошниченко О.М.	185
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Міхєєнко О. І., Бойчук Ю. Д.	189
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ОЗДОРОВЛЕННЯ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ	
Науменко Н.В.	193
КРИЗА ДУХОВНОСТІ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ПОГІРШЕННЯ ЗДОРОВ'Я	
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	
Павленко М.П.	195
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК	
ТА СОЦІАЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	
Пальчик О.А., Горюдинская А.И.	199
ПОВЫШЕННЫЙ РИСК ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ КРОВИ СРЕДИ	
МОЛОДЕЖИ	
Пальчик О.А., Олейник Н.А.	202
ПРОБЛЕМА АГРЕССИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ КАК ОДНА ИЗ АКТУАЛЬНЫХ	
ПРОБЛЕМ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА	
Пасевич С.П., Щудрова Т.С., Копчук Т.Г.	205
ВАЖЛИВІСТЬ АКЦЕНТУАЦІЇ УВАГИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ФОРМУВАННЮ	
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАРМАКОЛОГІЇ	
Пелюстка М.И.	208
ПРОФИЛАКТИКА СИНДРОМА ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ У	
ПЕДАГОГОВ	
Писанка К.О.	213
АНТРОПОГЕННИЙ ВНЕСОК В ЕВОЛЮЦІЮ ВІРУСІВ	
Плахотнік О.В., Безносюк О.О.	217
ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЇ ДО ГАРМОНІЗАЦІЇ	
ВІДНОСИН У СИСТЕМІ «ЛЮДИНА-ПРИРОДА-СУСПІЛЬСТВО»	
Плахтій П.Д., Трофімова Л.С.	224
ДО ПИТАННЯ ПРО НАВЧАЛЬНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ	
СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ З ДИСЦИПЛІН МЕДИКО-	
БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ	
Поліщук Л.М., Маслєчко А.М.	227
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Половко В.В., Шляхова В.С.	231
РЕПРОДУКТИВНА УСТАНОВКА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ СІМ'Ї	
Прокопенко Л.І., Маяцька А.О., Нечипоренко М.С., Журба А.І.	233
ТРЕНІНГОВІ ЗАНЯТТЯ З МЕТОЮ ПРОФІЛАКТИКИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ СЕРЕД	
УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	

Прокопенко Л.І., Дегтяр В.А., Ярема І.А. ПОРУШЕННЯ РЕЖИМУ ХАРЧУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СТАН ЗДОРОВ'Я МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ	230
Сальникова С.В. ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧИМИ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА, ЯК ОСНОВА МАЙСТЕРНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА З АКВАФІТНЕСУ	238
Самусенко В.І., Пивоварова Н.А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ШКОЛЯРІВ ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я	245
Страшко С.В., Гусєва Г.М., Палієнко К.В., Шеремет І.В. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА КОРЕКЦІЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИКО - БІОЛОГІЧНИХ І ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я	256
Сушєва І.В. ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	259
Тананакіна Т.П., Маврич С.И., Куцєвол О.В. ВЗАИМОСВ'ЯЗ ПОКАЗАТЕЛЕЙ АДАПТАЦІОННОГО ПОТЕНЦІАЛА І ПСИХОФІЗІОЛОГІЧЕСКОГО СТАТУСА РАБОТНИКОВ, ЗАНЯТИХ В УГЛЕДОБЫВАЮЩЕЙ І ХІМІЧЕСКОЇ ОТРАСЛІ ЕКОЛОГІЧЕСКИ НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ РАЙОНОВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	262
Цєбржинський О.И. ЕКОЛОГІЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЗДОРОВЬЯ	268
Циганівська О.І. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ НАРКОМАНІЇ ТА АЛКОГОЛІЗМУ З ОГЛЯДУ НА СОЦІАЛЬНІ ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	271
Шеремет В.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ МОЛОДОЇ СІМ'Ї	276
Щєрбак І.М. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	279
Щудрова Т.С., Копчук Т.Г., Пасєвич С.П. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ БІОЕТИКИ	280
Яценко Г.Ю., Каменюка Л.А., Васильченко Г.Г. ЗДОРОВ'Ю В МІСТІ КУП'ЯНСЬК СКАЖЕМО – ТАК!	283
Розділ 3. Актуальні проблеми корекційної педагогіки та інклюзивної освіти	
Бажан М., Гордєєва Т. ПРИЙОМИ ВИЯВЛЕННЯ ЗНИЖЕННЯ СЛУХУ У ДІТЕЙ	289
Васильєва К.І., Ковальова О.М., Федорова К.А. МОЖЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДОШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ В ДИТЯЧИХ САДКАХ ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ	291
Голуб Н.М. ФАКТОРИ РИЗИКУ ЩОДО ВИНИКНЕННЯ ТРУДНОЩІВ ФОРМУВАННЯ ТА ПОРУШЕНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	294
Горєнко Т.М. РОЗВИТОК ВЕРБАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ З РОЗУМОВИМИ ВАДАМИ В ДОСЛІДЖЕННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ АВТОРІВ	298
Горобєць М.О., Блудова А.С., Українець І.Ю. ТЕРАПІЯ ПІСКОМ	300
Калініна Т.С., Мірошник Л.А. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ШКІЛЬНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ	302

Климчук І.П., Березанська Т.В. РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВСІХ	306
Кучєрук О.С. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я	309
Лєлєка С.М., Аксьєнов Д.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ	310
Молчанюк О.В., Пальчик О.А., Яковєнко А.А. ОТИТ. ПРИЧИНИ ВОЗНИКНОВЕННЯ І ПРОФІЛАКТИКА В МОЛОДЕЖНОЇ СРЕДЄ	313
М.І. Пєлюстка ПСИХОЛОГО–ПЕДАГОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ЗПР)	316
Погорєлова С.Н., Пальчик О.А., Решєтняк Т.А. СОХРАНЕНИЕ ЗРЕНИЯ КАК АКТУАЛЬНАЯ МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОГО МОЛОДЕЖНОГО ОБЩЕСТВА	320
Потапєнко В.О. ВИКОРИСТАННЯ ПАЛЬЧИКОВИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ТА КОРЕКЦІЇ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ПАЛЬЦІВ ДІТЕЙ ІЗ СФД	323
Прокопенко А.І., Олійник Т.О., Реймонд Клаєс ІНФОРМАЙНО КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ	325
Салашєнко В.С. КОРЕКЦІЙНА РОБОТА ЩОДО ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ПРОЯВІВ ПОВЕДІНКИ У ГІПЕРАКТИВНИХ ДІТЕЙ	330
Рібєцун Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЛОГОПЕДИЧНІЙ ГРУПІ ЗА УМОВИ ІНКЛЮЗІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ДЦП	331
Сіліна Г.О., Замазій Ю.О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З БАТЬКАМИ	338
Таймасова О., Таймасова Т. ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ	341
Турєнко Н.М. РИНОЛАЛІЯ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)	342
Хмєлькова Е.В. ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ ПСИХОМОТОРНОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ РЕЧИ	344
Шєшукєва Н.Н. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ МОТИВАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЛАДШИХ ПОДРОСТКОВ С ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	349

дослідження використання електроенергії вдома та внесли практичні рекомендації по зменшенню витрат електроенергії та скороченні часу використання роботи телевізорів, мікрохвильової пічки та праски, а також на заміні ламп розжарення на енергозберігаючі. Також з усіх вікон в школі забрали вазони, а самі вікна миють раз в місяць, що дає змогу скоротити електроосвітлення, приблизно, на 30 хвилин. В школі також постійно проводяться рейди “Закрути кран”, адже, надмірні витрати води змушують часто включатися електромотори, щоб заповнити водосистему школи.

“МАМА-86-Кіровоград” пропонує в еколого-розвиваючих заходах використовувати сучасні моделі такі, як комп’ютерні симуляції та екологічні квести.

Комп’ютерні симуляції на психологічному і психофізіологічному рівнях дозволяють набувати безцінного досвіду в умовах повного залучення і повної безпеки, дозволяють моделювати сценарії і симуляції максимально близькі до реальних, але в яких можна і треба здійснювати помилки при пошуку найкращого варіанту рішення задачі або проблеми.

Квест є одним з основних жанрів комп’ютерних ігор, що вимагають від гравця рішення розумових завдань для просування по сюжету.

Інтерактивний **симуляційний гейм-тренінг** пропонує так звану симуляцію роботи Міжнародного конгресу, метою якого є створення “Екологічної декларації тисячоліття”. Учасники симуляційного гейм-тренінгу, враховуючи інтереси кожної країни, створюють цей документ, працюючи в групах, які представляють інтереси країни на загальному конгресі. Активна участь дітей у гейм-тренінгу “Екологічна декларація тисячоліття” показує наскільки цікавою для молоді є ця методика та як в учасників формується почуття співпричетності, відповідальності, розуміння необхідності піклування про природу, готовність жити у злагоді з природою та у відповідності до її законів.

Екологічні квести “За життя у чистому довкіллі” є дуже цікавою та ефективною формою роботи з дітьми. Вони об’єднуються в команди до шести осіб різного віку та статі, які рухаються від станції до станції (так звані “POINTи”) по місту. Команди вирішують питання, пов’язані з проблемами довкілля, виконують різноманітні фото-завдання і вікторини на певну тематику та показують на власному прикладі громаді, як важливо зберігати навколишнє середовище, в якому ми живемо, працюємо та відпочиваємо.

Отже, у виховному процесі ми дотримуємося форм та методів неформальної екологічної освіти (позакласної, позаурочної та позашкільної). Порівняно з формальною (шкільною), неформальна освіта повніше враховує знання й інтереси школярів, їх пізнавальні й інтелектуальні можливості, дає змогу застосовувати здобуті знання, набуті уміння і навички у практичній діяльності в галузі охорони природи. Важливим моментом є те, що в еколого-освітньому процесі розширюються безпосередні контакти учнів з природою, існує можливість спостереження за наслідками природо-перетворюючої

діяльності людини, і головне – можливість провести аналіз власної оцінки та участі в природоохоронній та дослідницькій діяльності.

Як формальна, так і неформальна освіта мають на меті засвоєння відповідних правил поведінки в навколишньому середовищі та формування в кінцевому результаті екологічної культури особистості. Інваріантна складова змісту є спільною для всіх загальноосвітніх навчальних закладів України і визначає її загальнодержавний компонент.

Варіативна (неформальна) складова змісту формується навчальним закладом з урахуванням інтересів, здібностей, життєвих планів учнів і є єдиним засобом забезпечення повноцінного розвитку особистості кожного школяра. Ця складова передбачає також відображення у змісті освіти етнічних, історичних, економічних, природничих, соціокультурних особливостей регіону, що не увійшли до інваріантної частини, але є єдиними елементами формування світогляду, патріотичних почуттів, необхідних для повноцінного входження підрастаючого покоління у життя в умовах конкретного регіону. Частина такого змісту може реалізуватися у процесі вивчення предметів і курсів з освітніх галузей загальнодержавного компонента як органічне їх доповнення.

Гусева Г.М. Палієнко К.В. Шеремет І.В.
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ І НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПЕДІАТРІЇ ТА ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ”

Найбільш актуальною проблемою сьогодення є збереження і зміцнення здоров’я підрастаючого покоління, створення таких умов життя, навчання і виховання, які б сприяли гармонійному фізичному, психічному і розумовому розвитку дитини.

Вирішення цієї проблеми в значній мірі залежить від рівня фахової підготовки педагогів дошкільних закладів і школи, рівня співпраці учителів і вихователів з медичними працівниками і батьками. Згідно з офіційною статистикою за останні 10 років в Україні рівень захворюваності народженими вадами розвитку серед дітей збільшився майже в два рази. У зв’язку із загальним зниженням рівня здоров’я дітей і переходом на навчання у школі з 6 років, учителі початкової школи, як і вихователі дошкільних навчальних закладів у своїй практиці зустрічаються з випадками раптової хвороби у дітей, дитячого травматизму, інфекційних хвороб.

Виходячи з вищесказаного, вкрай важливим завданням є формування у майбутніх педагогів знань про основні захворювання дитячого віку,

профілактичні заходи, гігієнічні основи виховання, санітарно-просвітницьку роботу.

На кафедрі медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я НПУ ім. М.П. Драгоманова ці знання студенти отримують в процесі вивчення дисципліни "Основи педіатрії та гігієни дітей та підлітків".

Сучасна педіатрія включає в себе широке коло питань, пов'язаних зі здоров'ям дітей: особливості фізичного і психічного розвитку дітей різного віку, гігієнічні основи виховання, харчування, фізичного розвитку, профілактики і лікування дитячих хвороб, попередження дитячого травматизму тощо. Зважаючи на те, що фахові компетенції педагога передбачають не лікування хворої дитини, а створення здоров'язбережувального середовища в процесі навчально-виховної діяльності в закладах освіти, особливого значення при вивченні дисципліни "Основи педіатрії та гігієни дітей та підлітків" набувають питання профілактики дитячих хвороб.

Аналіз літературних джерел з питань дитячої захворюваності показує, що захворюваність дітей в різні вікові періоди має певні особливості. Так, у дітей молодшого дошкільного віку на першому місці стоять хвороби органів дихання, гострі респіраторно-вірусні інфекції; для дітей віком 6-7 років більш характерними є захворювання глотки і носоглотки: риніти, ангіни, хронічні тонзиліти. У 6-8 років частішають випадки дитячого травматизму. У 5-8 років на перший план виступають захворювання органів травлення, карієс; на другому місці хронічні хвороби глотки і носоглотки, порушення постави, плоскостопість. Збільшується кількість дітей з порушенням зору. За статистичними даними в дошкільному віці 30-32% дітей мають відхилення в опорно-руховому апараті, 20-25% хвороби носоглотки, 27-30% захворювання органів травлення, 27-30% неврологічні проблеми, майже у 25% дітей старшого дошкільного віку реєструються прояви алергій. Під час навчання в школі зростає частота порушень зору, травної системи, нервової та ендокринної систем, відхилення в серцево-судинній системі [3, с. 16-17].

Велике значення має проблема інфекційної захворюваності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку у зв'язку з численними випадками відмови батьків від профілактичних щеплень, легкістю і швидкістю поширення інфекційних хвороб в дитячих колективах.

Так звані дитячі інфекції – кір, краснуха, дифтерія, кашлюк, вітряна віспа, епідемічний паротит – найчастіше вражають дітей від 1 до 8 років, що включає в себе як дошкільний період, так і молодший шкільний вік. Тому, в широкому колі питань, що охоплює сучасна педіатрія, питання специфічної та неспецифічної профілактики інфекційних хвороб є особливо актуальними [1; 3].

Для попередження дитячої захворюваності важлива медико-генетична консультація майбутніх батьків, виключення факторів ризику і тератогенних впливів під час вагітності, таких як вживання алкоголю, тютюну, наркотиків, більшості ліків; уникнення радіаційних, хімічних небезпек, інфекційних захворювань у майбутньої матері. Це значно зменшує ризик народження

дитини з вродженими вадами, спадковими хворобами. У первинній профілактиці формування аномалій у дітей велике значення надається харчовому раціону вагітної жінки, запобігання токсикозам вагітних, стресовим ситуаціям і психічним перевантаженням майбутньої матері. Законодавчо обмежується час або повністю виключається перебування вагітної в шкідливих умовах на виробництві, праця в нічні зміни. Охоронний режим життя вагітної жінки є необхідною умовою профілактики хвороб майбутньої дитини.

Для дітей раннього віку правильний догляд, природне вигодовування, виконання гігієнічних вимог до режиму дня, одягу, приміщення де перебуває дитина є необхідними передумовами запобігання хвороб [3, с. 92]

З першого дня народження дитини починаються заходи попередження інфекційних хвороб, що полягають у чіткому виконанні графіку вакцинації при відсутності протипоказань. Профілактичні щеплення мають виключно велике значення у попередженні інфекційних захворювань, значно зменшують ймовірність виникнення інфекційної хвороби, створюючи імунний захист у дитини.

Важливим і необхідним компонентом неспецифічної профілактики захворювань є загартування дітей, починаючи з першого року життя, при дотриманні трьох головних умов: поступовості, систематичності і безперервності. Приділяється велика увага гартувальним процедурам, що сприяють вдосконаленню адаптаційних терморегуляційних механізмів дитячого організму. При цьому застосовуються як традиційні – повітря, вода, сонце – так і нетрадиційні методи загартування. У профілактиці виникнення гострих і хронічних захворювань у дітей велику роль відіграє санація постійних вогнищ інфекції в організмі: лікування карієсу зубів, хронічного тонзиліту, аденоїдиту тощо.

Профілактика сколіозу, плоскостопості, порушень зору і слуху, захворювань внутрішніх органів, нервово-психічних порушень – в кожному розділі педіатрії особливий наголос ставиться на засобах попередження патології у дітей. Запобігання дитячому травматизму є необхідною умовою збереження життя та здоров'я і полягає у дбайливому і уважному догляді за дітьми, у навчанні дітей елементарним правилам безпечної поведінки та вчасному усуненні недоліків на дитячих майданчиках, в спортивних залах тощо.

Соціальний захист дітей, створення сприятливих умов для фізичного, інтелектуального і духовного розвитку дитини в сім'ї і закладах освіти – необхідні складові профілактики захворювань серед дітей.

Викладання цих та інших програмних питань в процесі вивчення дисципліни "Основи педіатрії та гігієни дітей та підлітків" студентам освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" спрямоване на реалізацію змісту освіти відповідно до державних стандартів освіти.

Викладачами кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я НПУ ім. М.П. Драгоманова застосовуються активні методи навчання на різних видах занять. Активізація засвоєння

матеріалу студентами під час традиційних форм занять досягається в результаті постійно діючих прямих і зворотних зв'язків між викладачем і студентами. Для інтенсифікації навчального процесу застосовується взаємоперехід різних навчальних дисциплін, лекцій та семінарських занять, аудиторної та позааудиторної роботи.

Широко використовуються різні форми й методи викладання теоретичного матеріалу: лекції-бесіди, що передбачають безпосередній контакт педагога з аудиторією; проблемні лекції, що спираються на послідовно модельовані проблемні ситуації, які створюються шляхом постановки проблемних запитань; заняття у формі лекції-консультації, які проводяться, коли тема має суто практичний характер.

При викладанні дисципліни "Основи педіатрії та гігієни дітей та підлітків" використовуються також комп'ютерні слайдові презентації.

Автори вважають, що подібний виклад матеріалу якнайкраще відповідає реалізації тих завдань, які стоять перед сучасною лекцією.

Отже, резюмуючи, можна сказати, що одним із найактуальніших питань дисципліни "Основи педіатрії та гігієни дітей та підлітків" є питання профілактики; використання різних форм і методів викладання та застосування мультимедійних засобів у викладанні дисципліни "Основи педіатрії та гігієни дітей та підлітків" дозволяє удосконалити навчальну роботу з студентами.

Література

1. Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації" на 2002-2011 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 р. № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу // URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2002-п. – Назва з екрану.
2. Інфекційні хвороби у дітей / [Богадельніков І.В., Голопило Л.І., Дмитрієва Н.О. та ін.]; за ред. С.О. Крамарєва. – К.: МОРИОН, 2003. – 480с.
3. Чабовская А.П., Голубев В.В., Егорова Т.И. Основы педиатрии и гигиены детей дошкольного возраста. – 3-е изд., доп. и перераб. – М.: Просвещение 1987. - 272 с.

Гусєва І.О.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Планета Земля є унікальною серед планет сонячної системи. У тонкому шарі, де зустрічаються і взаємодіють повітря, вода і земля, живуть істоти, серед яких і людина. Всі істоти залежать від збереження їх цілісності. Якщо змінити будь який із компонентів біосфери, то вона може повністю піддатися руйнуванню. У такому випадку атмосфера, гідросфера і літосфера збережуться, але в їхніх взаємовідносинах вже не буде брати участі живе. У

зв'язку з цим, у центрі уваги сучасного людства стоять проблеми взаємодії людини з навколишнім середовищем, екологічної стійкості біосфери.

Екологія - наука, що вивчає відносини організмів між собою і з навколишнім середовищем, або наука, що вивчає умови існування живих організмів, взаємозв'язку з середовищем, в якій вони живуть. Ця наука охоплює широке коло теоретичних і практичних питань: вивчення різних рівнів біологічної організації-від окремих організмів через популяції й угруповання до екосистем, принципи й закономірності їх структури, функціонування, розвитку, регуляторні й адаптивні механізми; досліджує сутність процесів обміну перетворення речовин та енергії; веде пошуки природних законів організації життя на нашій планеті. Термін "екологія" був запропонований Е. Геккелем у 1866 році. Людина – це біологічна істота, тому всі природні фактори та умови, у яких вона живе, впливають перш за все на її здоров'я. Активна трудова діяльність упродовж багатьох тисяч років розвинула й ускладнила взаємозв'язок людини і природи. Лише шляхом пристосування до навколишнього середовища людина залишається жити на Землі. Сьогодні природне середовище, в якому діє людина, змінюється швидше порівняно з адаптивністю людини, що негативно відбивається на її здоров'ї.

Покоління наших предків жили в тісному спілкуванні з природою. Уклад життя та праці був синхронним із природними режимами. Кожна пора року мала притаманну тільки їй трудову налаштованість і режим життя. Проблема здоров'я людини вирішувалась досить ефективно і просто. Це пояснюється тим, що культура здоров'я складалась в індивідуальній свідомості особистості поступово, під впливом природних умов життя і була важливим елементом загальної культури людини.

Сьогодні вся сукупність факторів діяльності людини, які негативно впливають на її здоров'я, вимагає іншого підходу до проблеми формування здоров'я. Сьогодні люди живуть у режимі виробничого циклу, однаково в будь-яку пору року. Умови життя та праці сучасної людини, безперечно, покращились, але наслідки цього далеко не однозначні.

Забрудненість навколишнього середовища, поряд із токсичними ефектами, містить у собі небезпеку генетичних змін (на потреби промисловості спалюється 10 млрд. тонн палива, у повітря потрапляє біля 20 млрд. тонн вуглекислого газу, 300 млн. тонн чадного газу, 50 млн. тонн окису азоту, сотні млн. тонн пилу, велика кількість шкідливих ті канцерогенних речовин). Забруднення атмосфери стало великою проблемою для міст. Осідання викидів на крапельках води зумовлює появу димних туманів – смогу. Л. Батонн писав: "Станеться одне з двох, або люди зроблять так, що у повітрі стане менше диму, або дим зробить так, що на Землі стане менше людей".

Надходження великої кількості окисів азоту та сірки зумовлює появу кислотних дощів, які забруднюють територію на великих відстанях від джерел їхнього викиду. Такі дощі знищують рослини та тварини, пошкоджують людські споруди та конструкції. Промислові викиди в